

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

વી. રમણા

વિરુદ્ધ

એ.પી.એસ.આર.ટી.સી. અને અન્ય

૫ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૫

[અરિજીત પસાયત અને એચ. કે. સેમા, ન્યાયમૂર્તિઓ]

આંધ્ર પ્રદેશ સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન એમ્પ્લોઈઝ (કન્ડક્ટ) રેગ્યુલેશન્સ, ૧૯૬૩ – કંડક્ટર તરીકેની ફરજો બજાવવામાં નિષ્ફળ જવાના કારણે અપીલકર્તાને સેવામાંથી દૂર કરવામાં આવેલ – હાઈકોર્ટે સેવામાંથી દૂર કરવાનો હુકમ માન્ય રાખ્યો – અપીલ પર ઠેરવવામાં આવ્યું કે, સજાના પ્રમાણમાં દખલગીરીનો વ્યાપ નિયમિત બાબત હોઈ શકે નહીં – સંચાલકના નિર્ણયમાં જ્યાં સુધી તે અતાર્કિક ન હોય અથવા કાર્યપદ્ધતિગત અયોગ્યતાથી દૂષિત ન હોય અથવા કોર્ટના અંતરાત્માને આંચકો આપનારો ન હોય ત્યાં સુધી કોઈ દખલગીરી નહીં – અદાલતી સમીક્ષાનો વ્યાપ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાની

ખામી પૂરતો મર્યાદિત છે, નિર્ણય પૂરતો નહીં – ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમ,
૧૯૪૭ – કલમ ૧૧-એ.

યોગ્ય ભાડું વસૂલ કરવામાં અને જમા કરાવવામાં કંડક્ટર તરીકેની પોતાની ફરજો બજાવવામાં નિષ્ફળ રહેવા બદલ અપીલકર્તાને સેવામાંથી દૂર કરવામાં આવ્યા હતા. સદર હુકમને હાઇકોર્ટમાં રિટ અરજી દાખલ કરીને પડકારવામાં આવ્યો હતો. આ બાબત વિશાળ બેંચને મોકલવામાં આવી હતી, જેણે અરજદારને સેવામાંથી દૂર કરવાનો હુકમ માન્ય રાખ્યો હતો. તેથી આ અપીલ.

અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે હાઇકોર્ટે ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમ, ૧૯૪૭ની કલમ ૧૧-એ ના સિદ્ધાંતો લાગુ કરીને સજાના પ્રમાણના પ્રશ્ન પર વિચારણા કરવી જોઈતી હતી; અને નાની રકમ સંકળાયેલી હોય તેવી નજીવી ક્ષતિઓ હતી, જેને પણ ધ્યાને લેવી જોઈતી હતી.

સામાવાળાએ દલીલ કરી હતી કે સેવામાંથી દૂર કરવાની સજા યોગ્ય હતી કારણ કે અરજદાર કંડક્ટર તરીકે યોગ્ય ભાડું વસૂલ કરવા અને જમા કરાવવા માટે જવાબદાર હતા; અને આવા વિશ્વાસઘાતના દોષિત વ્યક્તિ પર સેવામાંથી દૂર કરવાની સજા લાદવી જોઈએ.

અપીલ ફગાવી દેતાં, કોર્ટે

ઠેરવ્યું : ૧. સજાના પ્રમાણમાં દખલગીરીનો વ્યાપ સુસ્થાપિત છે અને આવી દખલગીરી નિયમિત બાબત હોઈ શકે નહીં. [૧૧૫૨-એફ]

રીજનલ મેનેજર, આર.એસ.આર.ટી.સી. વિરુદ્ધ ઘનશ્યામ શર્મા,
[૨૦૦૨] ૧૦ એસ.સી.સી. ૩૩૦, અનુસરવામાં આવ્યો.

કર્ણાટક સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ બી. એસ. હુક્ષીકત્તી,
[૨૦૦૨] ૧ એસ.સી.આર. ૪૮૭; રીજનલ મેનેજર, યુ.પી.એસ.આર.ટી.સી.

ઈટાવા અને અન્ય વિરુદ્ધ હોતી લાલ અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૩ એસ.સી.સી. ૬૦૫; ઓમ કુમાર અને અન્ય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, [૨૦૦૧] ૨ એસ.સી.સી. ૩૮૬; યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ જી. ગણાયુથમ, [૧૯૯૭] ૭ એસ.સી.સી. ૪૬૩ અને બી. સી. ચતુર્વેદી વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, [૧૯૯૫] ૬ એસ.સી.સી. ૭૪૯ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

વેડન્સબરી કેસ (૧૯૪૮) ૧ કે.બી. ૨૨૩; કાઉન્સિલ ફોર સિવિલ સર્વિસીસ યુનિયન વિરુદ્ધ મિનિસ્ટર ઓફ સિવિલ સર્વિસ, (૧૯૮૩) ૧ એ.સી. ૭૬૮ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો.

૨. સંચાલકના નિર્ણયમાં જ્યાં સુધી તે અતાર્કિક ન હોય અથવા કાર્યપદ્ધતિગત અયોગ્યતાથી દૂષિત ન હોય અથવા તર્ક કે નૈતિક ધોરણોની અવગણના કરતી હોય તે અર્થમાં કોર્ટના અંતરાત્માને આંચકો આપનારી ન હોય ત્યાં સુધી તેમાં કોઈ દખલગીરી થવી જોઈએ નહીં. સંચાલક સમક્ષ ઉપલબ્ધ વિવિધ વિકલ્પોમાંથી તેણે કરેલી પસંદગીની યોગ્યતામાં કોર્ટ પ્રવેશ કરશે નહીં અને તે સંચાલકના નિર્ણયના સ્થાને પોતાનો નિર્ણય મૂકી શકે નહીં. અદાલતી સમીક્ષાનો વ્યાપ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાની ખામી પૂરતો મર્યાદિત છે, નિર્ણય પૂરતો નહીં. [૧૧૫૯-જી, એચ]

વેડન્સબરી કેસ (૧૯૪૮) ૧ કે.બી. ૨૨૩ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો.

૩. જ્યાં સુધી શિસ્ત સત્તાધિકારી અથવા એપેલેટ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજા કોર્ટ/ટ્રિબ્યુનલના અંતરાત્માને આંચકો ન આપે ત્યાં સુધી તેમાં દખલગીરી માટે કોઈ અવકાશ નથી. મુકદ્દમાને ટૂંકાવવા માટે, અપવાદરૂપ અને વિરલ કિસ્સાઓમાં, તેના સમર્થનમાં સચોટ કારણો નોંધીને તે યોગ્ય સજા લાદી શકે છે. સામાન્ય સંજોગોમાં જો લાદવામાં આવેલી સજા આંચકાજનક રીતે અપ્રમાણસર હોય તો શિસ્ત સત્તાધિકારી અથવા એપેલેટ સત્તાધિકારીને લાદવામાં આવેલી સજા પર પુનર્વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપવો યોગ્ય રહેશે. [૧૧૬૦-એ, બી]

સિવિલ અપીલ અધિકારક્ષેત્ર: સિવિલ અપીલ નં. ૯૯૦૪ / ૨૦૦૩.

આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના રિટ પિટિશન નં. ૪૯૬૮ / ૨૦૦૦ માં તારીખ ૧૪.૮.૨૦૦૧ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે.

અપીલકર્તા તરફથી ટી. એન. રાવ અને ડી. મહેશ બાબુ.

સામાવાળા તરફથી જી. રામકૃષ્ણ પ્રસાદ, કે. પી. કૈલાશનાથ પિલ્લઈ અને મોહમ્મદ વસાય ખાન.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ અરિજીત પસાયત દ્વારા આપવામાં આવેલ.

આ અપીલમાં આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટની પૂર્ણ બેંચ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાની કાયદેસરતા સામે પડકાર છે કે જેમાં અપીલકર્તા વિરુદ્ધ ખાતાકીય કાર્યવાહીમાં પસાર કરવામાં આવેલ સેવા સમાપ્તિનો હુકમ વાજબી ઠેરવવામાં આવ્યો હતો.

હકીકતલક્ષી પૃષ્ઠભૂમિ અનિવાર્યપણે નીચે મુજબ છે:

અપીલકર્તા આંધ્ર પ્રદેશ સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનના સંગઠનમાં કંડક્ટર તરીકે કામ કરતા હતા. તેમની સામે આરોપો મૂકવામાં આવ્યા હતા જે બસમાં સવાર મુસાફરોને બસમાં ચડવાના સ્થળે જ ટિકિટ ન આપવા, ચોક્કસ ગંતવ્ય સ્થાને ઉતરતા વ્યક્તિઓ પાસેથી ભાડું વસૂલ કરવામાં અને ટિકિટ આપવામાં નિષ્ફળ રહેવા અને ટિકિટ તથા ભાડાના રેકૉર્ડ યોગ્ય રીતે ન જાળવવા સંબંધિત હતા. અપીલકર્તાના ખુલાસા પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો અને તે સંતોષકારક ન જણાતાં શિસ્તભંગની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી. તપાસ અધિકારીએ તેમને લગાવવામાં આવેલા આરોપો માટે દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને સજાના પ્રમાણ અંગે તેમને સુનાવણીની તક આપ્યા પછી, સેવામાંથી દૂર કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો.

સદર હુકમની શુદ્ધતા સામે પ્રશ્ન ઉઠાવીને રિટ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન સિંગલ જજ, જેમના સમક્ષ આ બાબત મૂકવામાં આવી હતી, તેમણે ઠેરવ્યું કે વિદ્વાન સિંગલ જજોના ચુકાદાઓમાં મંતવ્યોમાં કંઈક ભિન્નતા હતી અને તેથી, આ બાબત વિશાળ બેંચને મોકલી આપી હતી. આ સંદર્ભ ફોજદારી કેસમાં નિર્દોષ છૂટવાની અસર અને સંકળાયેલી રકમની અલ્પતા અંગેનો હતો. હાઈકોર્ટે વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા ઠેરવ્યું હતું કે કેસમાં નિર્દોષ છૂટવું ખરેખર કોઈ મહત્વનું ન હતું અને તફાવતની નાની રકમ પણ એટલી જ મહત્વહીન હતી.

અપીલના સમર્થનમાં અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે હાઈકોર્ટે ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમ, ૧૯૪૭ (સંક્ષિપ્તમાં 'અધિનિયમ') ની કલમ ૧૧-એ ના સિદ્ધાંતો લાગુ કરીને સજાના પ્રમાણના પ્રશ્ન પર વિચારણા કરવી જોઈતી હતી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે નજીવી ક્ષતિઓ હતી અને રકમની અલ્પતા યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં ધ્યાને લેવામાં આવી નથી અને સેવા સમાપ્તિનો હુકમ કરવામાં આવવો જોઈતો ન હતો. સામાવાળા-કોર્પોરેશનના વિદ્વાન વકીલે ટ્રિબ્યુનલના હુકમ અને હાઈકોર્ટના ચુકાદાને સમર્થન આપ્યું હતું. કાર્લાટક સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ બી. એસ. હુક્ષીકત્તી, જે.ટી. (૨૦૦૧) ૨ એસ.સી. ૭૨ માં ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે આવા કિસ્સાઓમાં ગેરવર્તણૂક કે જ્યાં બસ કંડક્ટરે કાં તો મોટી સંખ્યામાં મુસાફરોને ટિકિટ આપી ન હતી અથવા ઓછી કિંમતની ટિકિટ આપી હતી, ત્યાં સેવામાંથી દૂર કરવાની સજા યોગ્ય છે. મુસાફરો પાસેથી યોગ્ય ભાડું વસૂલ કરવાની અને તે કોર્પોરેશનમાં જમા કરાવવાની કંડક્ટરોની જવાબદારી છે. તેઓ વિશ્વાસપાત્ર ક્ષમતામાં કાર્ય કરે છે અને જો તેઓ કોઈપણ ભાડું અથવા ભાડાની યોગ્ય રકમ વસૂલ ન કરે તો તે ગંભીર ગેરવર્તણૂકનો કિસ્સો બનશે. કંડક્ટર વિશ્વાસનું પદ ધરાવે છે. વિશ્વાસઘાત માટે દોષિત વ્યક્તિ પર સેવામાંથી દૂર કરવાની સજા લાદવી જોઈએ. હકીકતલક્ષી પરિસ્થિતિ દર્શાવે છે કે નિર્ધારિત સ્થળે ભાડું વસૂલ કરવામાં અને મુસાફરી કરી ચૂકેલા વ્યક્તિઓ પાસેથી ભાડું ન વસૂલ કરવામાં

અપીલકર્તાનું આચરણ ધ આંધ્ર પ્રદેશ સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન એમ્પ્લોયઝ (કન્ડક્ટ) રેગ્યુલેશન્સ, ૧૯૬૩ (સંક્ષિપ્તમાં 'રેગ્યુલેશન્સ') માં સમાવિષ્ટ વિવિધ નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરનારું હતું. કાર્ગીટક સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કેસ (ઉપર્યુક્ત) માં ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં તપાસ દરમિયાન એવું જણાય કે બસ કંડક્ટરોએ કાં તો મોટી સંખ્યામાં મુસાફરોને ટિકિટ આપી ન હતી, જોકે તેમણે આપવી જોઈતી હતી, અથવા વસૂલવાના સાચા ભાડાની સંપૂર્ણ જાણકારી હોવા છતાં ઓછી કિંમતની ટિકિટ આપી હતી, ત્યાં કોર્ટે દ્વારા ઓછી સજા આપવી એ ગેરવાજબી સહાનુભૂતિ છે. આખરે એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે બરતરફીનો હુકમ રદ કરવો જોઈતો ન હતો. આ મંતવ્ય રીજનલ મેનેજર, આર.એસ.આર.ટી.સી. વિરુદ્ધ ઘનશ્યામ શર્મા, (૨૦૦૨) ૧ એલ.એલ.જે. ૨૩૪ માં ત્રણ ન્યાયમૂર્તિઓની બેંચ દ્વારા પુનરોચ્ચારિત કરવામાં આવ્યું હતું, જ્યાં વધારામાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે સાબિત થયેલા કૃત્યો કાં તો અપ્રમાણિકતા અથવા ઘોર બેદરકારીનો કિસ્સો બને છે, અને બસ કંડક્ટરો કે જેઓ તેમના કૃત્યો અથવા નિષ્ક્રિયતા દ્વારા કોર્પોરેશનને નાણાકીય નુકસાન પહોંચાડે છે તેઓ સેવામાં ચાલુ રાખવા યોગ્ય નથી.

આ સિદ્ધાંત રીજનલ મેનેજર, યુ.પી.એસ.આર.ટી.સી. ઇટાવા અને અન્ય વિરુદ્ધ હોતી લાલ અને અન્ય, જે.ટી. (૨૦૦૩) ૨ એસ.સી. ૨૭ માં પુનરોચ્ચારિત કરવામાં આવ્યો હતો.

સજાના પ્રમાણમાં દખલગીરીનો વ્યાપ આ કોર્ટના વિવિધ નિર્ણયોનો વિષય રહ્યો છે. આવી દખલગીરી નિયમિત બાબત હોઈ શકે નહીં.

લોર્ડ ગ્રીને ૧૯૪૮ માં પ્રખ્યાત વેડન્સબરી કેસ (૧૯૪૮) ૧ કે.બી. ૨૨૩ માં જણાવ્યું હતું કે જ્યારે કોઈ કાયદો સંચાલકને નિર્ણય લેવાની મુનસફી આપે છે, ત્યારે અદાલતી સમીક્ષાનો વ્યાપ મર્યાદિત રહેશે. તેમણે કહ્યું હતું કે જ્યાં સુધી નીચેની શરતોમાંથી કોઈ એક અથવા બીજી શરત સંતોષાય નહીં, અર્થાત હુકમ કાયદા વિરુદ્ધનો હોય, અથવા સુસંગત પરિબળો ધ્યાને લેવામાં ન આવ્યા

હોય, અથવા અપ્રસ્તુત પરિબળો ધ્યાને લેવામાં આવ્યા હોય; અથવા નિર્ણય એવો હોય કે જે કોઈ પણ વાજબી વ્યક્તિ લઈ શકે નહીં, ત્યાં સુધી દખલગીરી માન્ય નથી. વહીવટી કાર્યવાહીની કાયદેસરતા નક્કી કરવા માટે યુ.કે. અને ભારતમાં આ સિદ્ધાંતોનું સતત પાલન કરવામાં આવ્યું હતું. એ પણ એટલું જ જાણીતું છે કે ૧૯૮૩ માં, લોર્ડ ડિપ્લોકે કાઉન્સિલ ફોર સિવિલ સર્વિસીસ યુનિયન વિરુદ્ધ મિનિસ્ટર ઓફ સિવિલ સર્વિસ, (૧૯૮૩) ૧ એ.સી. ૭૬૮ (જે સીસીએસયુ કેસ તરીકે ઓળખાય છે) માં વહીવટી કાર્યવાહીની અદાલતી સમીક્ષાના સિદ્ધાંતોનો સારાંશ આપ્યો હતો કે જે નીચેના પૈકી એક અથવા બીજા પર આધારિત છે, એટલે કે ગેરકાયદેસરતા, કાર્યપદ્ધતિગત અનિયમિતતા અને અતાર્કિકતા. જોકે, તેમણે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે 'પ્રમાણસરતા' એ 'ભાવિ શક્યતા' હતી.

ઓમ કુમાર અને અન્ય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, [૨૦૦૧] ૨ એસ.સી.સી. ૩૮૬ માં, આ કોર્ટે અન્ય બાબતોની સાથે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“આ સિદ્ધાંત ઓગણીસમી સદીમાં પ્રશિયામાં ઉદ્ભવ્યો હતો અને ત્યારથી જર્મની, ફ્રાન્સ અને અન્ય યુરોપીયન દેશોમાં અપનાવવામાં આવ્યો છે. લક્ઝમબર્ગ ખાતેની યુરોપીયન કોર્ટ ઓફ જસ્ટિસ અને સ્ટ્રાસબર્ગ ખાતેની યુરોપીયન કોર્ટ ઓફ હ્યુમન રાઈટ્સે વહીવટી કાર્યવાહીની કાયદેસરતા નક્કી કરતી વખતે આ સિદ્ધાંત લાગુ કર્યો છે. પરંતુ તેના પણ ઘણા સમય પહેલાં, ભારતીય સુપ્રિમ કોર્ટે ૧૯૫૦ થી ધારાકીય પગલાંઓ પર 'પ્રમાણસરતા' નો સિદ્ધાંત લાગુ કર્યો છે, જેમ કે નીચે વિગતવાર દર્શાવવામાં આવ્યું છે.

'પ્રમાણસરતા' દ્વારા અમારો અર્થ એવો પ્રશ્ન છે કે શું, મૂળભૂત અધિકારોના ઉપયોગનું નિયમન કરતી વખતે, જે તે કિસ્સા મુજબ, કાયદાનો હેતુ અથવા વહીવટી હુકમનો ઉદ્દેશ્ય સિદ્ધ કરવા માટે ધારાસભા

અથવા સંચાલક દ્વારા પગલાંઓની યોગ્ય અથવા ઓછામાં ઓછી પ્રતિબંધક પસંદગી કરવામાં આવી છે કે કેમ. આ સિદ્ધાંત હેઠળ, અદાલત જોશે કે શું ધારાસભા અને વહીવટી સત્તાધિકારી 'કાયદો અથવા વહીવટી હુકમ જે હેતુ પાર પાડવા માટે રચાયેલ હતો તે હેતુને ધ્યાનમાં રાખીને વ્યક્તિઓના અધિકારો, સ્વતંત્રતાઓ અથવા હિતો પર તેનાથી થતી પ્રતિકૂળ અસરો વચ્ચે યોગ્ય સંતુલન જાળવે છે'. જોકે ધારાસભા અને વહીવટી સત્તાધિકારીને મુનસફીનો વિસ્તાર અથવા પસંદગીઓની શ્રેણી આપવામાં આવે છે પરંતુ કરવામાં આવેલી પસંદગી અધિકારોનું અતિશય ઉદ્ધંધન કરે છે કે નહીં તે અદાલતે જોવાનું છે. પ્રમાણસરતાનો અર્થ એ જ છે.

XXX

XXX

XXX

XXX

XXX

ઇંગ્લેન્ડમાં વહીવટી કાયદામાં 'કડક ચકાસણી' અથવા 'પ્રમાણસરતા' ના સિદ્ધાંતનો વિકાસ, જોકે, તાજેતરનો છે. પરંપરાગત રીતે વહીવટી કાર્યવાહીનું પરીક્ષણ વેડન્સબરી આધાર પર કરવામાં આવતું હતું. પરંતુ છેલ્લા કેટલાક વર્ષોમાં, અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતા અથવા વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાને અસર કરતી વહીવટી કાર્યવાહીને 'કડક ચકાસણી' નો સિદ્ધાંત લાગુ કરીને કેટલાક કેસોમાં અમાન્ય જાહેર કરવામાં આવી છે. આ સ્વતંત્રતાઓના કિસ્સામાં, વેડન્સબરી સિદ્ધાંતો હવે લાગુ પડતા નથી. ઇંગ્લેન્ડની અદાલતો સંમેલનની ગેરહાજરીમાં પ્રમાણસરતાને સ્પષ્ટપણે લાગુ કરી શકી ન હતી પરંતુ સદર અધિકારોને સામાન્ય કાયદાના મૂળભૂત ગણીને ઉત્સાહપૂર્વક તેનું રક્ષણ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો અને અદાલતોએ ત્યારબાદ કડક ચકાસણી કસોટી લાગુ કરી હતી. સ્પાયકેચર કેસ એટર્ની જનરલ વિરુદ્ધ ગાર્ડિયન ન્યૂઝપેપર્સ લિ., (નં. ૨) (૧૯૯૦) ૧ એ.સી. ૧૦૯ (પાના ૨૮૩-૨૮૪ પર) માં, લોર્ડ ગોફે જણાવ્યું હતું કે સંમેલન અને સામાન્ય કાયદા વચ્ચે કોઈ અસંગતતા નથી. ડર્બીશાયર કાઉન્ટી કાઉન્સિલ વિરુદ્ધ ટાઇમ્સ ન્યૂઝપેપર્સ લિ.,

(૧૯૯૩) એ.સી. ૫૩૪ માં, લોર્ડ કીથે અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતાને સામાન્ય કાયદાના ભાગ તરીકે ગણી હતી. તાજેતરમાં, આર. વિરુદ્ધ સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ ફોર હોમ ડિપાર્ટમેન્ટ, એક્સપાર્ટે સિમ્સ, [૧૯૯૯] ૩ ઓલ ઈ.આર. ૪૦૦ (એચ.એલ.) માં, પત્રકારને ઇન્ટરવ્યુ આપવાના કેદીના અધિકારને સામાન્ય કાયદાના ભાગ તરીકે ગણીને માન્ય રાખવામાં આવ્યો હતો. લોર્ડ હોબહાઉસે ઠેરવ્યું હતું કે સંચાલકની નીતિ અપ્રમાણસર હતી. મૂળભૂત માનવ અધિકારો સાથે સંકળાયેલા વહીવટી નિર્ણયોમાં વધુ તીવ્ર અને સાવચેતીભરી અદાલતી તપાસની જરૂરિયાત પર આર. વિરુદ્ધ લોર્ડ સેવિલે એક્સપાર્ટે, [૧૯૯૯] ૪ ઓલ ઈ.આર. ૮૬૦ (સી.એ.), પાના ૮૭૦, ૮૭૨ પર ફરીથી ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો. આ તમામ કેસોમાં, અંગ્રેજી અદાલતોએ આ કસોટીને 'પ્રમાણસરતા' તરીકે વર્ણવવાને બદલે 'કડક ચકાસણી' કસોટી લાગુ કરી હતી. પરંતુ, કોઈપણ સંજોગોમાં, આ અધિકારોના સંદર્ભમાં 'વેડન્સબરી' નિયમ લાગુ પડતો બંધ થયો છે.

જોકે, 'કડક ચકાસણી' અથવા 'પ્રમાણસરતા' અને પ્રાથમિક સમીક્ષાનો સિદ્ધાંત આર. વિરુદ્ધ સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ ફોર ધ હોમ ડિપાર્ટમેન્ટ એક્સપાર્ટે બ્રિન્ડ, (૧૯૯૧) ૧ એ.સી. ૬૯૬ માં સમજાવવામાં આવ્યો હતો. તે કેસ બ્રોડકાસ્ટિંગ એક્ટ, ૧૯૮૧ હેઠળ હોમ સેક્રેટરી દ્વારા બીબીસી અને આઈબીએ ને આતંકવાદ નિવારણ સંબંધિત કાયદા હેઠળ નિયત કરાયેલા સંગઠનોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વ્યક્તિઓ દ્વારા અમુક બાબતોનું પ્રસારણ કરવાથી દૂર રહેવા માટે આપવામાં આવેલા નિર્દેશો સંબંધિત હતો. પ્રતિબંધનો વ્યાપ સંસ્થાઓના સભ્યો દ્વારા કરવામાં આવેલા સીધા નિવેદન સાથે જોડાયેલો હતો. જોકે, તે ઉદાહરણ તરીકે, ફિલ્મ જેવા માધ્યમ દ્વારા આવી વ્યક્તિઓ દ્વારા પ્રસારણને અટકાવતું ન હતું, જો તેમાં તેઓએ જે કહ્યું હતું તેનો ભાવાર્થ રજૂ કરતો 'વોઈસ-ઓવર' અહેવાલ હોય. અરજદારનો દાવો સીધો

યુરોપીયન કન્વેન્શન ઓફ હ્યુમન રાઈટ્સ પર આધારિત હતો. લોર્ડ બ્રિજે નોંધ્યું હતું કે કન્વેન્શનના અધિકારો હજુ પણ અંગ્રેજી કાયદામાં સ્પષ્ટપણે સમાવિષ્ટ કરવામાં આવ્યા નથી પરંતુ જણાવ્યું હતું કે અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતા સામાન્ય કાયદા માટે મૂળભૂત છે અને કન્વેન્શનની ગેરહાજરીમાં પણ, અંગ્રેજી અદાલતો આ પ્રશ્નમાં પ્રવેશી શકે છે (જુઓ પાનું ૭૪૮-૪૯).

“..... શું સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ, પોતાની મુનસફીનો ઉપયોગ કરીને, બ્રોડકાસ્ટિંગ સંસ્થાઓ પર તેમણે લાદેલ પ્રતિબંધ વાજબી રીતે લાદી શક્યા હોત”

અને અદાલતો

“એવા આધારથી શરૂ કરવા માટે સંપૂર્ણ હકદાર ન હતી કે અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતાના અધિકાર પરના કોઈપણ પ્રતિબંધને વાજબી ઠેરવવો જરૂરી છે અને મહત્વપૂર્ણ જાહેર હિત સિવાય બીજું કંઈપણ તેને વાજબી ઠેરવવા માટે પૂરતું રહેશે નહીં”.

લોર્ડ ટેમ્પલમેને પણ ઉપરોક્ત કેસમાં જણાવ્યું હતું કે અદાલતો એ પ્રશ્નમાં પ્રવેશી શકે છે કે શું કોઈ વાજબી મંત્રી વાજબી રીતે એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શક્યા હોત કે આ સ્વતંત્રતામાં દખલગીરી વાજબી હતી. તેમણે કહ્યું હતું કે 'કન્વેન્શનની દ્રષ્ટિએ' આવી કોઈપણ દખલગીરી જરૂરી અને પ્રમાણસર બંને હોવી જોઈએ (ત્યાં જ પાના ૭૫૦-૫૧).

જાણીતા ફકરામાં, અદાલતો દ્વારા પ્રાથમિક અને ગૌણ સમીક્ષાના સિદ્ધાંતના બીજ બ્રિન્ડ કેસ (૧૯૯૧) ૧ એ.સી. ૬૯૬ માં લોર્ડ બ્રિજ દ્વારા વહીવટી કાયદામાં રોપવામાં આવ્યા હતા. જ્યાં કન્વેન્શનના અધિકારો પ્રશ્નમાં હતા ત્યાં અદાલતો પ્રાથમિક સમીક્ષાના અધિકારનો ઉપયોગ કરી શકતી હતી. જોકે, અદાલતો કન્વેન્શન હેઠળના અધિકારોને

અસર ન કરતા કેસોમાં માત્ર વેડન્સબરી સિદ્ધાંતો પર આધારિત ગૌણ સમીક્ષાના અધિકારનો ઉપયોગ કરશે. એવા કેસોનો ઉલ્લેખ કરતાં કે જ્યાં મૂળભૂત સ્વતંત્રતાઓનો આશરો લેવામાં આવ્યો ન હતો અને જ્યાં વહીવટી કાર્યવાહી પર સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો, એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે અદાલતો માત્ર ગૌણ સમીક્ષા પૂરતી મર્યાદિત હતી જ્યારે પ્રાથમિક નિર્ણય સંચાલક પાસે રહેશે. લોર્ડ બ્રિજે પ્રાથમિક અને ગૌણ સમીક્ષા નીચે મુજબ સમજાવી હતી:

“લાદવામાં આવેલા ચોક્કસ પ્રતિબંધને વાજબી ઠેરવતું ચોક્કસ હરીફ જાહેર હિત યોગ્ય છે કે કેમ તે અંગેનો પ્રાથમિક નિર્ણય સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ દ્વારા કરવાનો રહે છે જેમને સંસદે મુનસફી સોંપી છે. પરંતુ, અમે તેમની સમક્ષ રહેલી સામગ્રી પર કોઈ વાજબી સેક્રેટરી ઓફ સ્ટેટ વાજબી રીતે પ્રાથમિક નિર્ણય લઈ શક્યા હોત કે કેમ તે પૂછીને ગૌણ નિર્ણયનો ઉપયોગ કરવા હકદાર છીએ.”

પરંતુ જ્યાં રોયપ્પા [૧૯૭૪] ૪ એસ.સી.સી. ૩ ના આધારે અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ વહીવટી કાર્યવાહીને 'મનસ્વી' તરીકે પડકારવામાં આવે છે (જેમ કે શિસ્તના કેસોમાં સજાઓને પડકારવામાં આવે છે), ત્યાં પ્રશ્ન એ થશે કે શું વહીવટી હુકમ 'તર્કસંગત' કે 'વાજબી' છે અને ત્યારે કસોટી એ વેડન્સબરી કસોટી છે. અદાલતો ત્યારે માત્ર ગૌણ ભૂમિકા પૂરતી મર્યાદિત રહેશે અને તેણે ફક્ત એ જોવાનું રહેશે કે શું સંચાલકે તેની પ્રાથમિક ભૂમિકા યોગ્ય રીતે નિભાવી છે, શું તેણે ગેરકાયદેસર રીતે કાર્ય કર્યું છે અથવા વિચારણામાંથી સુસંગત પરિબળો બાકાત રાખ્યા છે અથવા અપ્રસ્તુત પરિબળો ધ્યાને લીધા છે અથવા શું તેનો અભિપ્રાય એવો છે કે જે કોઈ પણ વાજબી વ્યક્તિ ધરાવી શકે નહીં. જો તેનું કૃત્ય આ નિયમોને સંતોષતું નથી, તો તેને મનસ્વી ગણવામાં આવશે. જી. બી. મહાજન વિરુદ્ધ જલગાંવ મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ, [૧૯૯૧] ૩ એસ.સી.સી. ૯૧, પાનું ૧૧૧ પર વેંકટચલૈયા, ન્યાયમૂર્તિ (તે સમયે હતા તે મુજબ)

એ દર્શાવ્યું હતું કે વહીવટી કાયદાના સંદર્ભમાં અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ સંચાલકની 'વાજબીતા' વેડન્સબરી નિયમોના દ્રષ્ટિકોણથી નક્કી કરવાની રહેશે. ટાટા સેલ્યુલર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, [૧૯૯૪] ૬ એસ.સી.સી. ૬૫૧, પાના ૬૭૯-૮૦), ઇન્ડિયન એક્સપ્રેસ ન્યૂઝપેપર્સ બોમ્બે (પ્રા.) લિ. વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, [૧૯૮૫] ૧ એસ.સી.સી. ૬૪૧, પાનું ૬૯૧), સુપ્રિમ કોર્ટ એમ્પ્લોઈઝ વેલ્ફેર એસોસિએશન વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, [૧૯૮૯] ૪ એસ.સી.સી. ૧૮૭, પાનું ૨૪૧ અને યુ.પી. ફાયનાન્સિયલ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ જેમ કેપ (ઇન્ડિયા) (પ્રા.) લિ., [૧૯૯૩] ૨ એસ.સી.સી. ૨૯૯, પાનું ૩૦૭ માં, વહીવટી કાર્યવાહી અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ 'મનસ્વી' છે કે કેમ તે નક્કી કરતી વખતે (એટલે કે ભેદભાવપૂર્ણ હોવા સિવાય), આ કોર્ટે હંમેશા પોતાને વેડન્સબરી સમીક્ષા પૂરતી મર્યાદિત રાખી છે.

અનુચ્છેદ ૧૪ ના સંબંધમાં છેલ્લે દર્શાવેલા અગાઉના ફક્રામાં સમજાવેલા સિદ્ધાંતો હવે અહીં લાગુ કરવાના રહેશે જ્યાં અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ સજાના હુકમની 'મનસ્વીતા' અંગે પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો છે.

XXX XXX XXX XXX XXX

આમ, ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતો અને નિર્ણિત કેસો પરથી, એ ઠેરવવું આવશ્યક છે કે જ્યાં શિસ્તના કેસોમાં સજા સંબંધિત વહીવટી નિર્ણયને અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ 'મનસ્વી' તરીકે પ્રશ્નાસ્પદ કરવામાં આવે છે, ત્યાં અદાલત ગૌણ સમીક્ષા સત્તાધિકારી તરીકે વેડન્સબરી સિદ્ધાંતો પૂરતી મર્યાદિત છે. અદાલત પ્રાથમિક સમીક્ષા કોર્ટ તરીકે પ્રમાણસરતા લાગુ કરશે નહીં કારણ કે આવા સંદર્ભમાં મૂળભૂત સ્વતંત્રતાઓનો કે અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ ભેદભાવનો કોઈ મુદ્દો લાગુ પડતો નથી. સજાની સમીક્ષા કરતી વખતે અને જો અદાલતને ખાતરી થાય કે વેડન્સબરી સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન થયું છે, તો તેણે સામાન્ય રીતે સજાના પ્રમાણ અંગે નવો નિર્ણય લેવા

માટે આ બાબત સંચાલકને પરત મોકલવાની રહેશે. માત્ર એવા વિરલ કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં શિસ્તભંગની કાર્યવાહીમાં અને અદાલતોમાં ઘણો લાંબો સમય લાગ્યો હોય, અને આવા અતિશય અથવા વિરલ કિસ્સાઓમાં જ અદાલત સજાના પ્રમાણ અંગે પોતાનો અભિપ્રાય મૂકી શકે છે.”

બી. સી. ચતુર્વેદી વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, [૧૯૯૫] ૬ એસ.સી.સી. ૭૪૯ માં, એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિની સમીક્ષા પરથી એ સ્થાપિત થશે કે શિસ્ત સત્તાધિકારી, અને અપીલમાં એપેલેટ સત્તાધિકારી, હકીકત-શોધક સત્તાધિકારીઓ હોવાથી શિસ્ત જાળવવાના હેતુથી પુરાવા પર વિચાર કરવાની વિશિષ્ટ સત્તા ધરાવે છે. ગેરવર્તણૂકની માત્રા અથવા ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને યોગ્ય સજા લાદવાની મુનસફી તેમને સોંપવામાં આવી છે. હાઇકોર્ટ/ટ્રિબ્યુનલ, અદાલતી સમીક્ષાની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, સામાન્ય રીતે સજા પરના પોતાના નિષ્કર્ષને બદલી શકતી નથી અને અન્ય કોઈ સજા લાદી શકતી નથી. જો શિસ્ત સત્તાધિકારી અથવા એપેલેટ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજા હાઇકોર્ટ/ટ્રિબ્યુનલના અંતરાત્માને આંચકો આપે છે, તો તે યોગ્ય રીતે રાહત આપી શકે છે, કાં તો લાદવામાં આવેલી સજા પર પુનર્વિચાર કરવા માટે શિસ્ત/એપેલેટ સત્તાધિકારીને નિર્દેશ આપીને, અથવા મુકદ્દમાને ટૂંકાવવા માટે, તે પોતે, અપવાદરૂપ અને વિરલ કિસ્સાઓમાં, તેના સમર્થનમાં સચોટ કારણો આપીને યોગ્ય સજા લાદી શકે છે.”

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ જી. ગણાયુધમ, [૧૯૯૭] ૭ એસ.સી.સી. ૪૬૩ માં, આ કોર્ટે ફક્ત ૩૧ અને ૩૨ માં પ્રમાણસરતા સંબંધિત સ્થિતિનો સારાંશ આપ્યો હતો, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

“ઇંગ્લેન્ડ અને ભારતમાં વહીવટી કાયદામાં પ્રમાણસરતાની

વર્તમાન સ્થિતિનો સારાંશ નીચે મુજબ આપી શકાય છે:

(૧) કોઈપણ વહીવટી હુકમ અથવા કાનૂની મુનસફીની કાયદેસરતા નક્કી કરવા માટે, નિર્ણય ગેરકાયદેસર હતો કે કાર્યપદ્ધતિગત અયોગ્યતાઓથી દૂષિત હતો અથવા તેની સમક્ષની સામગ્રી પર અને કાયદાના માળખામાં રહીને કોઈ સમજદાર નિર્ણયકર્તા પહોંચી ન શકે તેવો હતો કે કેમ તે જાણવા માટે સામાન્ય રીતે વેડન્સબરી કસોટી લાગુ કરવામાં આવે છે. અદાલત વિચાર કરશે કે શું સુસંગત બાબતો ધ્યાનમાં લેવામાં આવી ન હતી અથવા શું અપ્રસ્તુત બાબતો ધ્યાનમાં લેવામાં આવી હતી અથવા શું કાર્યવાહી શુદ્ધ બુદ્ધિપૂર્વકની ન હતી. અદાલત એ પણ વિચાર કરશે કે શું નિર્ણય વાહિયાત અથવા વિકૃત હતો. જોકે અદાલત સંચાલક સમક્ષ ઉપલબ્ધ વિવિધ વિકલ્પોમાંથી તેણે કરેલી પસંદગીની યોગ્યતામાં પ્રવેશ કરશે નહીં. તેમજ અદાલત સંચાલકના નિર્ણયના સ્થાને પોતાનો નિર્ણય મૂકી શકે નહીં. આ વેડન્સબરી (૧૯૪૮ ૧ કે.બી. ૨૨૩) કસોટી છે.

(૨) સંચાલકના નિર્ણયમાં જ્યાં સુધી તે ગેરકાયદેસર ન હોય અથવા કાર્યપદ્ધતિગત અયોગ્યતાથી દૂષિત ન હોય અથવા તર્ક કે નૈતિક ધોરણોની આઘાતજનક અવગણના કરતી હોય તે અર્થમાં અતાર્કિક ન હોય ત્યાં સુધી અદાલત દખલ કરશે નહીં. ભવિષ્યમાં અંગ્રેજી વહીવટી કાયદામાં પ્રમાણસરતા સહિતની અન્ય કસોટીઓ લાવવાની શક્યતાને નકારી શકાય નહીં. આ સીસીએસયુ (૧૯૮૫ એ.સી. ૩૭૪) ના સિદ્ધાંતો છે.

(૩)(એ) બગડેકે (૧૯૮૭ એ.સી. ૫૧૪), બ્રિન્ડ (૧૯૯૧ (૧) એ.સી. ૬૯૬) અને સ્મિથ (૧૯૯૬ (૧) ઓલ ઇ.આર. ૨૫૭) મુજબ જ્યાં સુધી કન્વેન્શન અંગ્રેજી કાયદામાં સમાવિષ્ટ ન થાય ત્યાં સુધી, અંગ્રેજી અદાલતો માત્ર એ જાણવા માટે ગૌણ નિર્ણયનો ઉપયોગ કરે છે કે

શું નિર્ણયકર્તા, તેની સમક્ષની સામગ્રી પર, જે રીતે તેણે કર્યો છે તે રીતે પ્રાથમિક નિર્ણય પર પહોંચી શક્યા હોત કે નહીં.

(૩)(બી) જો ઇંગ્લેન્ડમાં કન્વેન્શનનો સમાવેશ કરવામાં આવે અને પ્રમાણસરતાનો સિદ્ધાંત ઉપલબ્ધ બને, તો અંગ્રેજી અદાલતો વહીવટી કાર્યવાહીની કાયદેસરતા પર પ્રાથમિક નિર્ણય આપશે અને તપાસ કરશે કે શું પ્રતિબંધ અપ્રમાણસર કે અતિશય છે અથવા મૂળભૂત સ્વતંત્રતા અને તેના પરના પ્રતિબંધની જરૂરિયાત વચ્ચેના વાજબી સંતુલન પર આધારિત નથી.

(૪)(એ) આપણા દેશમાં, વહીવટી કાયદામાં, જ્યાં ઉપર જણાવ્યા મુજબ કોઈ મૂળભૂત સ્વતંત્રતાઓ સંકળાયેલી નથી, ત્યાં સ્થિતિ એવી છે કે અદાલતો/ટ્રિબ્યુનલો માત્ર ગૌણ ભૂમિકા ભજવશે જ્યારે વાજબીતા અંગેનો પ્રાથમિક નિર્ણય કારોબારી અથવા વહીવટી સત્તાધિકારી પાસે રહેશે. અદાલતનો ગૌણ નિર્ણય લોર્ડ ગ્રીન અને લોર્ડ ડિપ્લોક દ્વારા અનુક્રમે જણાવેલ વેડન્સબરી અને સીસીએસયુ સિદ્ધાંતો પર આધારિત હોવો જોઈએ જેથી એ જાણી શકાય કે કારોબારી અથવા વહીવટી સત્તાધિકારી પ્રાથમિક સત્તાધિકારી તરીકે વાજબી રીતે પોતાના નિર્ણય પર પહોંચ્યા છે કે કેમ.

(૪)(બી) મૂળભૂત સ્વતંત્રતાઓને અસર કરતી વહીવટી અથવા કારોબારી કાર્યવાહીના કિસ્સામાં, આપણા દેશની અદાલતો 'પ્રમાણસરતા' નો સિદ્ધાંત લાગુ કરશે અને પ્રાથમિક ભૂમિકા ધારણ કરશે કે કેમ, તે યોગ્ય કેસમાં નિર્ણય કરવા માટે મુક્ત રાજવામાં આવે છે જ્યાં આવી કાર્યવાહી મૂળભૂત સ્વતંત્રતાઓનું ઉલ્લંઘન કરતી હોવાનો આક્ષેપ હોય. ત્યારે એ નક્કી કરવું જરૂરી બનશે કે શું અદાલતો માત્ર ત્યારે જ પ્રાથમિક ભૂમિકા ભજવશે જો અનુચ્છેદ ૧૯, ૨૧ વગેરે હેઠળની સ્વતંત્રતાઓ સંકળાયેલી હોય અને અનુચ્છેદ ૧૪ માટે નહીં.

અંતે, અમે વર્તમાન કેસ પર આવીએ છીએ. અમારી સમક્ષ એવી કોઈ દલીલ કરવામાં આવી નથી કે કોઈપણ મૂળભૂત સ્વતંત્રતાને અસર થઈ છે. તેથી અમારે 'પ્રમાણસરતા' ના પ્રશ્નમાં જવાની જરૂર નથી. લાદવામાં આવેલી સજા ગેરકાયદેસર છે કે કાર્યપદ્ધતિગત અયોગ્યતાથી દૂષિત છે તેવી કોઈ દલીલ નથી. 'અતાર્કિકતા' ની બાબતમાં, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા એવો કોઈ નિષ્કર્ષ નથી કે નિર્ણય એવો છે કે જેના પર ફાયદા અને ગેરફાયદાનું મૂલ્યાંકન કરનાર કોઈ સમજદાર વ્યક્તિ પહોંચી ન શકે અને પુરાવા આધારિત એવો કોઈ નિષ્કર્ષ પણ નથી કે સજા તર્કની 'આઘાતજનક' અવગણના કરતી હોય. વેડન્સબરી કે સીસીએસયુ બંનેમાંથી કોઈ પણ કસોટી સંતોષાતી નથી. અમારે હજુ 'રણજીત ઠાકુર [૧૯૮૭] ૪ એસ.સી.સી. ૬૧૧' સમજાવવાનું બાકી છે."

આ તમામ નિર્ણયોમાં વણાયેલો સમાન વિચાર એ છે કે કોર્ટે સંચાલકના નિર્ણયમાં જ્યાં સુધી તે અતાર્કિક ન હોય અથવા કાર્યપદ્ધતિગત અયોગ્યતાથી દૂષિત ન હોય અથવા તર્ક કે નૈતિક ધોરણોની અવગણના કરતી હોય તે અર્થમાં કોર્ટના અંતરાત્માને આંચકો આપનારી ન હોય ત્યાં સુધી તેમાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં. વેડન્સબરી કેસ (ઉપર્યુક્ત) માં જે જણાવવામાં આવ્યું છે તે જોતાં કોર્ટ સંચાલક સમક્ષ ઉપલબ્ધ વિકલ્પોમાંથી તેણે કરેલી પસંદગીની યોગ્યતામાં પ્રવેશ કરશે નહીં અને કોર્ટે સંચાલકના નિર્ણયના સ્થાને પોતાનો નિર્ણય મૂકવો જોઈએ નહીં. અદાલતી સમીક્ષાનો વ્યાપ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાની ખામી પૂરતો મર્યાદિત છે, નિર્ણય પૂરતો નહીં.

બીજી રીતે કહીએ તો જ્યાં સુધી શિસ્ત સત્તાધિકારી અથવા એપેલેટ સત્તાધિકારી દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજા કોર્ટ/ટ્રિબ્યુનલના અંતરાત્માને આંચકો ન આપે ત્યાં સુધી તેમાં દખલગીરી માટે કોઈ અવકાશ નથી. વધુમાં મુકદ્દમાઓને ટૂંકાવવા માટે તે, અપવાદરૂપ અને વિરલ કિસ્સાઓમાં, તેના સમર્થનમાં સચોટ કારણો નોંધીને યોગ્ય સજા લાદી શકે છે. સામાન્ય સંજોગોમાં જો લાદવામાં આવેલી સજા આંચકાજનક રીતે અપ્રમાણસર હોય તો શિસ્ત

સત્તાધિકારી અથવા એપેલેટ સત્તાધિકારીને લાદવામાં આવેલી સજા પર પુનર્વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપવો યોગ્ય રહેશે.

ઉપરોક્ત પૃષ્ઠભૂમિમાં હાઈકોર્ટનો ચુકાદો કોઈપણ ક્ષતિથી પીડાતો નથી. ખર્ચ અંગેના કોઈપણ હુકમ વિના અપીલ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====